

16.1.2020

EOAK/757/2019

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Pasi Pölönen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Matti Vartia

ULKOMAALAISTEN TELEVISIOKANAVIEN NÄKYMINEN VANKILOISSA

1 OMA ALOITE

Helsingin vankilaan marraskuussa 2018 tehdyllä tarkastuksella (EOAK/5563/2018) kiinnitettiin huomiota siihen, että vangeista yli 10 % on ulkomaalaisia, mutta vankilassa näkyi ainoastaan suomalaiset televisiokanavat. Kaikki tarkastuksella haastatellut ulkomaalaiset vangit olivat toivoneet, että vankilassa olisi mahdollista katsoa televisiokanavia heidän äidinkielellään.

Vantaan vankilan tarkastuksella marraskuussa 2017 (EOAK/6206/2017) oli kiinnitetty huomiota samaan asiaan, vaikka vankilan vangeista oli ulkomaalaisia yli 30 %. Vantaan vankilan tarkastuksen yhteydessä rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikköä pyydettiin selvittämään yleisemmin mahdollisuuksia saada vankiloissa näkyviin ulkomaalaisia televisiokanavia. Keskushallintoyksikön toimittaman selvityksen mukaan Vantaan vankilan lisäksi ainakin Jokelan, Helsingin, Kuopion ja Mikkelin vankiloissa ulkomaalaisten kanavien näkyviin saaminen edellyttäisi maksullisten televisiokanavien hankkimista/televisiokohtaista maksukorttia sekä ainakin Kuopiossa ja Mikkelissä myös sellien televisioiden vaihtamista. Keskushallintoyksikön mukaan Rikosseuraamuslaitos selvittää tuotteistettuja ratkaisuja, joilla palveluita voitaisiin tuoda selleihin (ns. älyvankila). Yhtenä palveluna voisi olla internetin välityksellä katseltavat televisiokanavat ja mikäli potentiaalisia ja testauksessa toimivaksi osoittautuvia ratkaisuja löytyy, järjestelmä voitaisiin ensimmäisenä ottaa käyttöön vuonna 2020 valmistuvassa Hämeenlinnan uudessa vankilassa.

Olen tämän jälkeen saanut toisenlaista tietoa vankiloiden mahdollisuuksista saada ulkomaalaisia televisiokanavia näkyviin ja sen aiheuttamista kustannuksista. Riihimäen vankilasta ja Kylmäkosken vankilasta saadun tiedon mukaan molemmissa vankiloissa näkyy ilmaisia ulkomaalaisia satelliittikanavia, eikä kanavien katselu ole vaatinut maksukortteja tai television vaihtamista. Vankiloista saadun tiedon mukaan satelliittipaketin asentamisesta aiheutuviissa kuluissa on kyse ilmeisesti muutamasta tuhannesta eurosta. Joutsenon vastaanottokeskuksen säilönottoyksikön tarkastuksilla on kiinnitetty huomiota siihen, että siellä näkyy ulkomaalaisia satelliittikanavia. Säilönottoyksikkö toimii Konnunsuon vankilan entisissä tiloissa. Siellä on katsottavissa noin 100 kanavaa noin 20 eri kielellä ja kanavat on pystytty virittämään aivan tavallisilla televisioilla.

Edellä todetun perusteella keskushallintoyksikön kannanotto näyttää siten perustuneen puutteelliseen selvitykseen. Päätin ottaa omana aloitteena tutkittavakseni ulkomaalaisvankien mahdollisuuden televisiolähetysten seuraamiseen. Pyysin Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikköä uudelleen selvittämään mahdollisuudet saada vankiloissa näkyviin ulkomaalaisia televisiokanavia. Selvityksessä ja lausunnossa pyydettiin kiinnittämään huomiota erityisesti sellaisiin ratkaisuihin, jolla asia saataisiin ratkaistua mahdollisimman nopealla aikataululla. Keskushallintoyksikköä pyydetään ilmoittamaan myös niistä konkreettisista toimenpiteistä, joihin asian johdosta tullaan ryhtymään.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin selvitys ja lausunto:

- Rikosseuraamuslaitoksen keskushallinto lausunto 17.10.2019
- Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen aluekeskuksen (ESRA/Alke) selvitys 15.5.2019, Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen aluekeskuksen (LSRA/Alke) selvitys 6.5.2019 sekä Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen aluekeskuksen (IPRA/Alke) selvitys 14.5.2019

3 RATKAISU

3.1 Oikeusohjeita

Vankeuslain 1 luvun 3 §:ssä säädetään vankeuden täytäntöönpanon sisällölle asetettavista vaatimuksista.

Vankeuden sisältönä on vapauden menetys tai sen rajoittaminen. Vankeuden täytäntöönpano ei saa aiheuttaa vangin oikeuksiin eikä olosuhteisiin muita rajoituksia kuin niitä, joista säädetään lailla tai jotka välttämättä seuraavat itse rangaistuksesta.

Vankeus on pantava täytäntöön siten, että täytäntöönpano on turvallista yhteiskunnalle, henkilökunnalle ja vangeille. Vankeuden täytäntöönpanosta vastaavien viranomaisten on huolehdittava siitä, ettei vankeuden aikana kukaan oikeudettomasti puutu vangin henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. Vankilan olot on järjestettävä niin pitkälle kuin mahdollista vastaamaan yhteiskunnassa vallitsevia elinoloja.

Vangin mahdollisuuksia ylläpitää terveyttään ja toimintakykyään on tuettava. Vapaudenmenetyksestä aiheutuvia haittoja on pyrittävä ehkäisemään.

Vankeuslain 11 luvun 6 §:n 1 momentissa säädetään kirjallisuuden ja tiedotusvälineiden seuraamisesta.

Vangille on varattava tilaisuus seurata televisio- ja radio-ohjelmia ja sanomalehtiä sekä hankkia omalla kustannuksellaan aikakauslehtiä ja kirjallisuutta.

Tutkintavankeuslain 7 luvun 4 §:ssä on saman sisältöinen säännös kirjallisuuden ja tiedotusvälineiden seuraamisesta.

Euroopan neuvoston vankilasääntöjen artiklassa 24.10 todetaan vangin yhteydestä ulkomaailmaan seuraavaa.

Vangeilla on oltava mahdollisuus saada säännöllisesti tietoa yhteiskunnallisista asioista tilaamalla ja lukemalla sanomalehtiä, aikakauslehtiä ja muita julkaisuja sekä seuraamalla radio- ja televisiolähettyksiä, jollei oikeusviranomaisen ole yksittäisessä tapauksessa antanut erityistä kieltoa määrätylle aikavälille.

Yhdistyneiden kansakuntien vankeinhoidon vähimmäissääntöjen (Nelson Mandela -säännöt) säännössä 63 todetaan yhteydestä ulkomaailmaan seuraavaa.

Vankien on saatava säännöllisesti tietoa tärkeimmistä uutisista lukemalla sanomalehtiä, aikakauslehtiä tai erityisiä muiden tahojen julkaisuja, seuraamalla langattomia lähettyksiä tai luentoja taikka muilla vastaavilla vankeinhoitolaitoksen hyväksymillä tai valvomilla keinoilla.

3.2 Saatu selvitys

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön käsityksen mukaan vankeuslain 1 luvun 3 §:ssä säädetystä normaalisuusperiaatteesta seuraa, että vankiloissa television kanavatarjonta ja kanavien valintamahdollisuus ei saisi olennaisesti poiketa muualla yhteiskunnassa vallitsevasta yleisestä tilanteesta. Arvioinnissa on kuitenkin huomioitava se, että vangeilla ei ole mahdollista käyttää internetin välityksellä esimerkiksi suoratoistopalveluita. Aluekeskusten toimittamien selvitysten perusteella voidaan todeta, että tällä hetkellä useimmissa vankiloissa oikeus televisiolähetysten seuraamiseen toteutuu lähinnä maksuttomien kotimaisten televisiokanavien osalta. Eräissä vankiloissa näkyy lisäksi useita kansainvälisiä satelliittikanavia.

Ulkomaalaisten vankien lukumäärät ja kansalaisuudet vaihtelevat merkittävästi eri rikosseuraamusalueiden kesken. IPRA:n vankiloissa ulkomaalaistaustaisten vankien lukumäärä on suhteellisen vähäinen. ESRA:n ja LSRA:n vankiloissa saattaa olla useita kymmeniä eri kansalaisuuksia ja kielitaustaisia vankeja. Keskushallintoyksikkö toteaa, että 1.10.2019 ulkomaalaisten vankien (502) osuus kaikista vangeista (3 000) oli 16,7 prosenttia. Kaiken kaikkiaan eri kansalaisuuksia on noin 70.

Vankiloiden selvitykset mahdollisuudesta saada ulkomaalaiset televisiokanavat näkyviin vaihtelevat. Monissa vankiloissa kanavatarjonnan lisääminen olisi mahdollista esimerkiksi satelliittipaketin asentamisella. Täten mahdollistettaisiin nykyistä paremmin televisio-ohjelmien seuraaminen ulkomaalaisille vangeille. Laitoskohtaiset kustannusarviot perustuvat pääasiassa vankiloiden vastaanottamien laiteasentajien ja toimittajien tarjouksiin. Kustannusarviot vaihtelevat noin 2 000–27 000 euron välillä riippuen esimerkiksi asennettavien kohteiden määrästä sekä siitä, kuinka monta kanavaa halutaan tarjota. Lisäksi eräissä laitoksissa on otettava huomioon säännöllisinä käyttökustannuksina kanavapakettien mahdolliset kuukausimaksut. Kustannusarviot kohoavat erityisesti vankimäärältään isoissa vankiloissa sekä tilanteessa, jossa muutos vaatii vankilan tarjoamien televisioiden uudistamista tai hankkimista. Kaikki laitokset eivät ole selvittäneet satelliittipaketin hankkimista tai siitä aiheutuvaa kustannusarviota.

Keskushallintoyksikkö yhtyy ESRA/Alken ja LSRA/Alken näkemykseen siitä, että vankiloiden olisi tärkeä tarjota ulkomaalaisille vangeille mahdollisuus seurata televisio-ohjelmia yleisimmin käytetyillä kielillä vankilassa olevien vankien tarpeiden mukaan. Ottaen huomioon esimerkiksi eri kansalaisuuksien suuren määrän ja vankien nopean vaihtuvuuden on kuitenkin selvää, ettei vankiloissa ole käytännön syistä mahdollista tarjota televisiokanavia jokaiselle yksittäiselle eri kansalaisuutta tai äidinkieltä edustavalle vangille. Keskushallintoyksikön käsityksen mukaan erityisesti isoissa vankiloissa, joissa ulkomaalaisten vankien osuus on varsin suuri, vankiloiden tulisi pyrkiä huolehtimaan vankien mahdollisuudesta seurata televisio-ohjelmia vangin ymmärtämällä tai ainakin muulla kuin suomen ja ruotsin kielellä. Normaalisuusperiaatteen kannalta olisi perusteltua, että vankiloissa olisi nähtävissä ainakin johtavat kansainväliset televisiokanavat.

Vankiloiden selvitysten perusteella vaikuttaa siltä, että ulkomaalaisten televisiokanavien näkymiseen liittyviä teknisiä ratkaisuja ei voida toteuttaa täysin yhdenmukaisesti. Useissa vankiloissa satelliittikanavien hankkimisen kustannusarviot ovat melko kohtuullisia ja muutostyöt ovat hankintapäätöksen jälkeen suhteellisen nopeasti toteuttavissa. Mikäli ulkomaalaisten vankien määrä on vähäinen, voisi vankilan puolesta tarjottava maksukanavakortti olla riittävä vaihtoehto. Eräissä vankiloissa on jo tarjolla riittävän laaja kanavavalikoima, eikä erityisiin toimenpiteisiin ole siten tarvetta ryhtyä. Vireillä olevien toimitilahankkeiden osalta tarvittavat toimenpiteet olisi syytä kohdistaa uusiin toimitiloihin ja kampuksiin. Keskushallintoyksikkö saattaa lausuntonsa sekä toimitilat- että turvallisuus-tehtäväalueen tietoon, jotta Rikosseuraamuslaitoksessa voidaan varmistua siitä, että asia otetaan riittävällä tavalla huomioon tulevissa vankilaverkoston peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeissa.

Keskushallintoyksikkö kehottaa vankiloita kartoittamaan ulkomaalaisvankien tosiasiallisen tilanteen ja ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, joilla voidaan tarjota riittävä mahdollisuus seurata televisio-ohjelmia useimmilla vankilassa puhuttavilla kielillä. Ulkomaalaisvankien määrän muuttuessa, tilannetta tulee arvioida vankilassa uudelleen. Tarvittavien teknisten ratkaisujen tarkoituksenmukaisuus ja kustannukset tulee arvioida yhteistyössä aluekeskuksen kanssa. Laitoskohtaisten olosuhteiden vaihtelevuuden vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista eikä perusteltua, että kaikissa vankiloissa tulisi olla saatavilla täsmälleen samat televisiokanavat. Mahdollisuuksien mukaan vangin tarve ulkomaalaisten televisio-ohjelmien seuraamiseen voitaisiin ottaa huomioon myös vangin sijoittelussa. Keskushallintoyksikkö pyytää aluekeskuksia ilmoittamaan 31.3.2020 mennessä, mihin konkreettisiin toimenpiteisiin vankiloissa on lausunnon johdosta ryhdytty.

Keskushallintoyksikkö toteaa vielä, että esimerkiksi Kylmäkosken vankilan selvityksessä on viitattu lähetystekniikan muuttumiseen. Liikenne- ja viestintäviraston (Traficom) nettisivujen mukaan vapaasti vastaanottavat antenniverkon tv-kanavat siirtyvät uuteen lähetystekniikkaan. HD-siirtymän oli tarkoitus toteutua maaliskuussa 2020, mutta siirtymä on viivästynyt. Keskushallintoyksikkö ei osaa ottaa kantaa siihen, kuinka muutos tulee vaikuttamaan esimerkiksi uusiin laitehankintoihin tai kustannuksiin. Asia on syytä selvittää vankiloissa alueellisesti aktiivisessa yhteistyössä aluekeskuksen kanssa HD-siirtymän ja sen aikataulun vahvistuttua.

Televisioiden kuulumisesta sellin varustukseen keskushallintoyksikkö toteaa, että rikosseuraamusalueiden selvitysten perusteella kaikissa avolaitoksissa televisio ei toistaiseksi kuulu asuinhuoneen varustukseen. Rikosseuraamuslaitoksen valtakunnallinen hallussapitotyöryhmä on loppuraportissaan (27.8.2019, dnro 15/020/2019) suositellut, että vankilat hankkivat kaikkiin asuinhuoneisiin television, radion ja dvd-/blu-ray-soittimen. Televisioiden hankkiminen asuinhuoneen varustukseen vankilan toimesta esimerkiksi helpottaa tarkastustoimintaa ja turvaa ylipäänsä yhdenvertaisen oikeuden televisiolähetysten seuraamiseen. Keskushallintoyksikkö suosittelee kaikkia laitoksia hankkimaan asuinhuoneisiin televisiot. Televisioita hankittaessa tai muutoin uusittaessa olisi mahdollisuuksien mukaan suotavaa valita sellainen televisio, johon voi tarvittaessa liittää maksukanavakortin.

Maksukanavakorttien osalta keskushallintoyksikkö toteaa, että televisioon liitettävien maksukanavakorttien hallussapidon on aiemmin katsottu aiheuttavan erityistä haittaa vankilan yleiselle järjestykselle, koska kanavakorttien käyttöä ei pystytä valvomaan ja niitä voidaan käyttää kaupanteon välineenä tai kiristyskeinona. Kuten Vaasan vankilan selvityksestä ilmenee, Vaasan vankilassa vangeilla on mahdollisuus tilata maksukanavapaketti. Käytäntönä on, että vanki solmii itse sopimuksen palveluntarjoajan kanssa maksukanavakortin saamiseksi. Koska sopimus edellyttää suomalaista henkilötunnusta, ei henkilökohtaisen maksukanavakortin saaminen ole mahdollista ulkomaalaisten vankien osalta. Vaasan vankilassa on kuitenkin sovittu palveluntarjoajan kanssa, että tällöin tilaus tehdään vankilan toimesta ja maksukanavakortti annetaan ulkomaalaisen vangin haltuun maksua vastaan.

Rikosseuraamuslaitoksen hallussapitotyöryhmä on loppuraportissaan todennut, että maksullisten kanavapaketien yleistymisen johdosta kanavakorttien hintataso on laskenut, eikä niitä siten voida pitää enää erityisen arvokkaana omaisuutena. Työryhmän näkemyksen mukaan maksukanavakortit voidaan lähtökohtaisesti antaa vangin haltuun. Mikäli kanavakortin käyttäminen vankilan tarjoamassa televisiossa vaatii erillisen lukijan tai adapterin, on vangin hankittava se itse omalla kustannuksellaan (esimerkiksi laitosmyymälästä tai kaupunkioistona).

Keskushallintoyksikkö viittaa ESRA/Alken lausuntoon ja toteaa, että yhä enenevässä määrin esimerkiksi urheilutarjonta on siirtynyt maksullisille kanaville. Televisiokohtaisten maksukanava-

korttien avulla ohjelmatarjontaa on mahdollista laajentaa merkittävästi ja vangit voivat itse vaikuttaa kanavavalikoimaan kansalaisuudestaan riippumatta. Keskushallintoyksikkö on kuitenkin tietoinen vankien keskimäärin kehnosta taloudellisesta tilanteesta ja matalasta ansiotasosta, joihin nähden kuukausittainen kanavakorttimaksu saattaa muodostua osalle liian korkeaksi. Maksukanavakorttien hallussapidon salliminen ei näin ollen yksinään ratkaise ulkomaalaisvankien mahdollisuutta televisiolähetysten seuraamiseen.

Keskushallintoyksikkö on pyytänyt rikosseuraamusalueiden aluekeskuksia selvittämään alueidensa vankiloiden osalta seuraavat asiat:

1. Kuuluuko sellivarustukseen televisio? Mitä kaikkia televisiokanavia vankilassa näkyy?
2. Onko vankilassa mahdollista saada näkymään ulkomaalaisia kanavia yleisesti ilman televisiokohtaista maksukorttia, esimerkiksi satelliittipaketin asentamisella tai television virittämällä?
3. Edellyttääkö ulkomaalaisten kanavien näkyviin saaminen maksullisten televisiokanavien hankkimista tai sellin televisioiden vaihtamista?
4. Laitoskohtainen kustannusarvio sille, että ulkomaalaisten televisiokanavat saadaan näkyviin. Selvityksessä pyydetään kiinnittämään huomiota erityisesti sellaisiin toimenpiteisiin, jolla asia saataisiin ratkaistua mahdollisimman nopealla aikataululla.

Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen aluekeskus on pyytänyt selvityksen Helsingin, Jokelan, Keravan, Riihimäen, Suomenlinnan ja Vantaan vankilalta. Aluekeskuksen mukaan tällä hetkellä oikeus televisio-ohjelmien seuraamiseen toteutuu lähinnä kotimaisten televisiolähetysten osalta. Kuitenkin rikosseuraamusalueen vangeista huomattava osa on ulkomaalaisia, joilla ei ole mahdollisuutta seurata ohjelmia omalla äidinkielellään. Toisaalta eri kansallisuuksia on esimerkiksi Vantaan vankilassa useita kymmeniä, eikä vankilan ole käytännön syistä mahdollista järjestää katselumahdollisuuksia jokaiselle eri kansallisuutta tai äidinkieltä edustavalle tutkintavangille ottaen huomioon myös tutkintavankien nopea vaihtuvuus. Kuitenkin on perusteltua, että vankilat tarjoaisivat mahdollisuuden seurata televisio-ohjelmia useimmilla vankilassa puhuttavilla kielillä ja että esimerkiksi johtavat kansainväliset televisiokanavat olisivat vankilassa nähtävissä.

Helsingin ja Riihimäen vankiloissa näkyy tällä hetkellä kotimaisten antenniverkossa lähetettävien digitaalisten kanavien lisäksi 16 ns. vapaata ja lisämaksutonta kansainvälistä satelliittikanavaa (RTL Saksa, RTL Super, Eurosport Saksa, Sky News, Al Jazeera, Nasa TV, 2M Monde, Eska Rock TV, Polonia, DW English, Nuta TV, Sky News Arabia, Arte TV Saksa, TV Art Live, MTV Germany ja Manoto). Muissa rikosseuraamusalueen vankiloissa näkyvissä on lähinnä maksuttomat antenni- tai kaapeliverkon tarjoamat peruskanavat. Näiden kanavien lähettämä ohjelma on pääosin suomen-, ruotsin- ja englanninkielistä.

Jokelan ja Vantaan vankilassa on mahdollista saada näkymään ulkomaalaisia kanavia yleisesti satelliittipaketin asentamisella, eikä se edellytä maksullisten televisiokanavien hankkimista tai sellien televisioiden vaihtamista. Myös Keravan ja Suomenlinnan vankilassa on mahdollista saada ulkomaalaisia televisiokanavia näkyviin, jos vankilaan asennetaan erillinen lautasantenni, eikä se edellytä myöskään televisioiden vaihtamista.

Selvitysten perusteella rikosseuraamusalueen vankiloiden televisiokanavatarjontaa on siten mahdollista lisätä ilman televisiokohtaista maksukorttia esimerkiksi satelliittipaketin asentamisella. Vankiloiden selvityksissä on avattu laitoskohtaisia kustannusarvioita satelliittipakettien asennuksen osalta. Kustannusarviot perustuvat vankiloiden vastaanottamiin laiteasentajien tarjouksiin ja riippuvat muun muassa asennettavien kohteiden määrästä. Riihimäen vankilan selvityksestä käy ilmi, että kustannusarviot kohoavat merkittävästi erityisesti vankimäärältään isoissa vankiloissa, mikäli muutos vaatii vankilan tarjoamien televisioiden uudistamista. Tällä

seikalla on todennäköisesti vaikutusta myös siihen, kuinka nopeasti laajempi kanavavalikoima saadaan käyttöön. Mikäli asuinhuoneiden televisioita ei tarvitse uudistaa, pysyvät kustannusarviot melko kohtuullisina ja muutostyöt ovat hankintapäätösten jälkeen suhteellisen nopeasti toteutettavia.

Televisioiden kuulumisesta sellin varustukseen aluekeskus toteaa, että Helsingin, Keravan, Riihimäen sekä Vantaan vankilassa vankien asuinhuoneen varustukseen kuuluu televisio. Lisäksi televisio kuuluu Jokelan vankilan suljetulla puolella asuinhuoneen varustukseen. Jokelan vankilan avolaitososastolta sekä Suomenlinnan vankilassa televisiot ovat vankilan puolesta yhteis-tiloissa.

Maksakanavakorttien osalta aluekeskus toteaa, että sinne saapuu säännöllisesti vangeilta tiedusteluja televisiokohtaisten maksukorttien haltuun saamisesta suljetussa vankilassa. Aluekeskuksen käsityksen mukaan osassa alueen yksiköistä maksukanavakorteille on paikka vankilan tarjoamassa televisiossa, mutta ei kaikissa. Kysymyksiä maksukorttien haltuun saamisesta ovat esittäneet suomalaiset vangit, sillä yhä enenevässä määrin television esimerkiksi urheilu- ja elokuvatarjonta on siirtynyt maksullisille kanaville. Toistaiseksi televisiokanavakortteja ei ole annettu haltuun vangeille vankilan järjestykseen ja maksukorttien tarkastamiseen liittyvistä syistä. Myös Helsingin hallinto-oikeus on ratkaisussaan 955/18/1240 katsonut, että kanavakortin haltuun antaminen on voitu evätä edellä mainituilla perusteilla. Aluekeskuksen näkemyksen mukaan esimerkiksi satelliittipaketin asentamisella saadaan laajennettua näkyvissä olevaa kanavavalikoimaa ilman, että vankilassa täytyy pohtia vastaavia vankilan järjestykseen ja tarkastamiseen liittyviä seikkoja kanavakorttien hallussapidon osalta.

Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen aluekeskus on pyytänyt selvityksen Hämeenlinnan, Kylmäkosken, Käyrän, Satakunnan, Turun, Vaasan, Vanajan ja Vilppulan vankilasta. Aluekeskuksen mukaan olisi tärkeää, että ulkomaalaisilla vangeilla olisi mahdollisuus seurata televisio-ohjelmia riippumatta siitä ovatko he suljetussa vankilassa vai avolaitoksessa. Vankien kuuluisi olla yhdenvertaisessa asemassa siltä osin, että televisio-ohjelmien katselu mahdollistettaisiin vankilassa. Lähinnä asia koskee avolaitoksia, koska kaikissa rikosseuraamusalueen suljetuissa vankiloissa on jo televisiot vankilan hankkimina. Televisioiden hankkiminen vankilan puolesta helpottaisi myös tarkastustoimintaa.

Kylmäkosken vankilassa näkyy tällä hetkellä satelliittiantennin kautta valittuna ilmainen kanavapippu, jossa on viisi ulkomaalaista kanavaa (Eurosport, CNN, RTL Venäjä ja kaksi saksankielistä kanavaa). Serbiankielisiä vankeja varten on hankittu erillinen satelliittiantenni, jonka kautta he voivat katsoa kotimaansa ilmaiskanavia. Turun vankilassa on mahdollista saada normaalien televisiokanavien lisäksi näkyviin 16 ulkomaalaista satelliittikanavaa, joita voidaan tarvittaessa vaihtaa toisiin pyyntöjen mukaan. Tällä hetkellä on mahdollista saada näkyviin 10–15 kanavaa, mutta järjestelmää voidaan myös laajentaa. Satelliitista talon sisäiseen verkkoon moduloitujen kanavien määrän kasvattaminen maksaa noin 300 euroa kanavalta. Uuteen Hämeenlinnan vankilaan on suunniteltu silleihin televisio ja ns. sellipäätte ja selvityksen mukaan varmasti riittävä määrä myös televisiokanavia.

Vaasan vankilassa vangeilla on mahdollisuus tilata itselleen omalla kustannuksellaan maksukanavakortteja, jolloin saa nähtäväkseen valitsemansa kanavat. Ulkomaalaisten vankien kohdalla, joilla ei ole suomalaista sosiaaliturvatunnusta, vankila tilaa vangin haluaman kanavapaketin ja maksaa sen, lasku velotetaan etukäteen vangilta. Vaasan vankilassa näkyy lisäksi Ruotsin kanavat 1, 2 ja 4.

Aluekeskus toteaa lisäksi, että vaikka vankiloita veloitettaisiin hankkimaan esimerkiksi satelliittikanavapaketti vankien käyttöön, ei tarjolla olisi välttämättä yksittäisen vangin äidinkielellä tarjottavia kanavia. Ottaen huomioon, että vankeja voidaan siirtää vankilasta toiseen ja se, että

jotkut ulkomaalaiset suorittavat lyhyen tuomion, voi olla haastavaa valita muita kanavia tarjolle kuin ns. yleisimmillä kielillä puhuttuja kanavia vankilassa olevien vankien tarpeiden mukaan.

Televisioiden kuulumisesta sellin varustukseen aluekeskus toteaa, että sen näkemyksen mukaan keskushallintoyksikön tulisi linjata, pitääkö kaikissa avolaitoksissa olla televisiot vankilan tarjoamina ja miten ulkomaalaisten kanavien näkymiseen liittyvät tekniset ratkaisut toteutettaisiin yhdenmukaisesti. Suurin taloudellinen investointi vaadittaisiin niiltä avolaitoksilta, joissa ei ole vielä televisioita vankilan puolesta eikä mahdollistettu kuin maksuttomien antenni- tai digitelevisiokanavien näkyminen. Avolaitokset joutuisivat varaamaan rahoituksen televisiohankintoihin.

Alueen suljetuissa vankiloissa sellivarustukseen kuuluu televisiot. Avolaitoksista Käyrän ja Vilpulan vankilassa televisiot eivät kuulu sellivarustukseen ja Vanajan vankilassa televisiot kuuluvat sellivarustukseen osassa sellejä. Avolaitoksissa on vankilan televisioita vankien yhteisissä tiloissa.

Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen aluekeskus on toimittanut selvityksen Juuan, Kestilän, Kuopion, Laukaan, Naarajärven, Oulun, Pelson, Pyhäselän, Sukevan, Sulkavan ja Ylitornion vankilasta. Selvityksen mukaan Sukevan vankila ei ole vastannut kysymyksiin 2–4. Selvityksestä ei ilmene, miksi Mikkelin vankilasta tilanteesta ei ole toimitettu selvitystä. Aluekeskuksen mukaan ulkomaalaistaustaisia vankeja on alueen vankiloista eniten Mikkelin, Oulun, Kuopion ja Sukevan vankiloissa, kussakin 13–17 vankia toukokuussa 2019.

Selvityksen perusteella Pyhäselän vankila on ainoa vankila, jossa on mahdollisuus nähdä ulkomaalaisia satelliittikanavia ja vankilan yhteisantennijärjestelmässä on noin 50 satelliittikanavaa. Kuopion, Juuan, Kestilän, Laukaan, Naarajärven, Sulkavan ja Ylitornion vankiloiden selvityksen mukaan satelliittipaketin asentamisella olisi mahdollista saada kanavia näkyviin ilman maksukorttia ja televisioiden vaihtamista. Pelson vankilan selvitys on osittain epäselvä, mutta edellä todettu olisi ilmeisesti mahdollista myös siellä. Oulun vankilan selvityksen mukaan satelliittipaketin asentamista televisioihin ei ole selvitetty, mutta vankilan mukaan ulkomaalaisten kanavien näkymään saaminen ei ole mahdollista ilman maksullisten digisovittimien/maksukorttipaikan omaavien televisioiden hankintaa.

Televisioiden kuulumisesta sellin varustukseen aluekeskus toteaa, alueen vankiloiden selleissä ja asuinhuoneissa on vankilan hankkimat televisiot. Kestilän vankilan miesvankien asuinhuoneet on poikkeus ja heillä televisio on ainoastaan asuinsolun yleisissä tiloissa.

3.3 Kannanotto

Keskushallintoyksikkö on varsin perusteellisesti selvittänyt ulkomaalaisvankien mahdollisuudet televisiolähetysten seuraamiseen eri vankiloissa. Osassa vankiloista vangeilla on jo tällä hetkellä laaja mahdollisuus ulkomaalaisten televisiokanavien katsomiseen, kuten nykyään on myös Helsingin vankilassa. Saadun selvityksen perusteella vaikuttaa siltä, että ainakin valtaosassa vankiloista maksuttomia ulkomaalaisia televisiokanavia saataisiin näkyviin pelkästään satelliittipaketin asentamisella, eikä se edellyttäisi sellien televisioiden vaihtamista tai televisiokohtaisia maksukortteja. Aiemmin saadusta selvityksestä poiketen tämä koskee ainakin myös Jokelan ja Kuopion vankiloita. Selvityksistä ilmenee, että vaadittujen muutosten kustannusarviot ovat myös useissa vankiloissa varsin kohtuullisia.

Keskushallintoyksikkö katsoo, että vankiloiden olisi tärkeää tarjota myös ulkomaalaisille vangeille mahdollisuus seurata televisio-ohjelmia yleisimmin käytetyillä kielillä vankilassa olevien vankien tarpeiden mukaan. Keskushallintoyksikön käsityksen mukaan erityisesti isoissa vanki-

loissa, joissa ulkomaalaisten vankien osuus on varsin suuri, vankiloiden tulisi pyrkiä huolehti-
maan vankien mahdollisuudesta seurata televisio-ohjelmia vangin ymmärtämällä tai ainakin
muulla kuin suomen ja ruotsin kielellä. Voin yhtyä keskushallintoyksikön näkemykseen asiassa.
Kiinnitän huomiota myös siihen, että ulkomaalaisia vankeja informoidaan mahdollisuudesta te-
levisiokanavien katsomiseen ja että vankilassa tarvittaessa tehdään muutoksia näkyvissä ole-
viin televisiokanaviin vankilaan saapuvien vankien tarpeiden mukaan.

Ulkomaalaisten vankien määrä vaihtelee vankiloittain ja osassa vankiloita heidän määränsä voi
olla hyvinkin vähäinen. Yhdyn keskushallintoyksikön näkemykseen siitä, että vankilakohtaisesti
on perusteltua arvioida, mikä toimintatapa on perusteltu missäkin vankilassa myös siitä aiheu-
tuvat kustannukset huomioiden.

Televisiokohtaisten maksukanavakorttien hallussapidon salliminen on yksi keino mahdollistaa
ulkomaalaisten televisiokanavien näkyminen vankilassa. Kuten keskushallintoyksikön lausun-
nosta ilmenee, niin maksukanavakorttien hallussapidon salliminen ei kuitenkaan yksinään rat-
kaise ulkomaalaisvankien mahdollisuutta televisiolähetysten seuraamiseen mm. kanavakortti-
maksujen suuruuden johdosta. Käsitykseni mukaan asian ratkaisuna ei voi olla se, että ulko-
maalaisvankien tulee itse maksaa televisiokanavien näkymisestä.

Saadusta selvityksestä ilmenee, että kaikissa suljetuissa vankiloissa sellikalustukseen kuuluu
televisio ja tällä hetkellä myös suuressa osassa avolaitoksia televisio kuuluu asuinhuoneiden
kalustukseen. Keskushallintoyksikkö suosittelee kaikkia laitoksia hankkimaan asuinhuoneisiin
televiit. Olen Sulkavan vankilan tarkastuksen (EOAK/2339/2018) yhteydessä kiinnittänyt Ri-
kosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön ja rikosseuraamusalueiden aluekeskusten hu-
omiota siihen, että avolaitosten käytännöt televisioiden kuulumisesta sellivarustukseen vaikutta-
vat eroavan toisistaan ilman perusteltua syytä. Tällöin noin puolessa avolaitoksista televisio ei
kuulunut asuinhuoneen kalustukseen. En pitänyt tilannetta tällöin täysin ongelmattomana van-
kien yhdenmukaisen kohtelun kannalta, vaikka asia sinällään onkin vankilan päätäntävällässä.
Voin yhtyä keskushallintoyksikön edellä todettuun suositukseen asiassa.

Keskushallintoyksikkö on lausunnossaan kehottanut vankiloita kartoittamaan ulkomaalaisvan-
kien tosiasiallisen tilanteen ja ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, joilla voidaan tarjota riittävä
mahdollisuus seurata televisio-ohjelmia useimmilla vankilassa puhuttavilla kielillä. Ulkomaalais-
vankien määrän muuttuessa tilannetta tulee arvioida vankilassa uudelleen. Keskushallintoyk-
sikkö katsoo, että tarvittavien teknisten ratkaisujen tarkoituksenmukaisuus ja kustannukset tulee
arvioida yhteistyössä aluekeskuksen kanssa. Keskushallintoyksikkö katsoo, että laitosten
olosuhteiden vaihtelevuuden vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista eikä perusteltua, että kai-
kissa vankiloissa tulisi olla saatavilla täsmälleen samat televisiokanavat. Keskushallintoyksikkö
on pyytänyt aluekeskuksia ilmoittamaan 31.3.2020 mennessä, mihin konkreettisiin toimenpitei-
siin vankiloissa on lausunnon johdosta ryhdytty.

Keskushallintoyksikkö on saattanut lausuntonsa myös sekä toimitilat- että turvallisuus-tehtävä-
alueen tietoon, jotta Rikosseuraamuslaitoksessa voidaan varmistua siitä, että asia otetaan riit-
tävällä tavalla huomioon tulevissa vankilaverkoston peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeissa.

Edellä todetun perusteella Rikosseuraamuslaitoksessa on ryhdytty asianmukaisiin toimenpitei-
siin tilanteen kuntoon saattamiseksi. Toimenpiteet ovat vielä kesken. Tämän johdosta en katso
asian tällä hetkellä antavan minulle aihetta muuhun, kuin että pyydän keskushallintoyksikköä
myöhemmin toimittamaan selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin vankiloissa on asian johdosta
ryhdytty. Tulen myös vankilatarkastuksilla kiinnittämään huomiota ulkomaalaisvankien mahdol-
lisuuteen televisiolähetysten seuraamiseen.

4 TOIMENPITEET

Pyydän Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikköä toimittamaan selvityksen vankiloiden tilanteesta ulkomaalaisten televisiokanavien näkyvyyden osalta vuoden 2020 lopulla. Selvitys pyydetään toimittamaan viimeistään 1.2.2021. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni keskushallintoyksikölle.